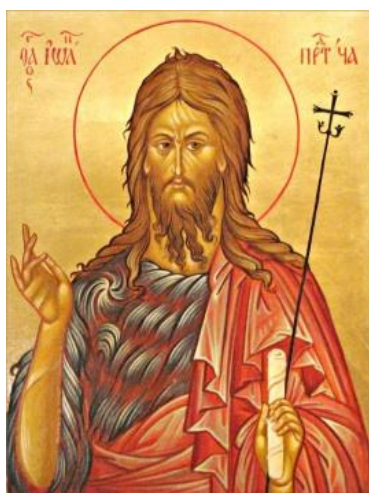

7 липня

День пророка Іоанна Хрестителя. Свято Івана Купала

7 липня за християнським календарем – свято Різдва Святого Пророка Предтечі і Хрестителя Господнього Івана. За народними традиціями цього дня святкують день Івана Купала. Іван Хреститель (Іван Предтеча) – пророк, мученик, після Діви Марії найбільший святий. З III століття свято Різдва Іоанна Предтечі вже широко відзначалось як східними, так і західними християнами – його називали “світлим торжеством” і “десницею Сонця правди”. На початку IV століття свято було введено у християнський календар. За вченням іудаїзму перед приходом Месії повинен явитись його попередник –

предтеча, яким у відповідності з пророцтвом Малахії вважається пророк Ілія. У християнстві вчення про провісника Месії – Ісуса Христа – пов’язане з образом пророка Іоанна Хрестителя, який відновив і продовжив служіння Ілії. Коли Іоанну виповнилось тридцять років, він почав проповідувати в Іудейській пустелі, а далі в околицях ріки Йордан. Він суворо викривав пороки суспільства і закликав до покаяння, сповіщаючи про швидке пришествя Месії. Проповідь Іоанна була настільки сильною, що скоро навколо нього стали збиратись учні, які заснували общину його послідовників. Зовнішнім знаком покаяння і духовного оновлення Іоанн вибрав хрещення – омиття у воді і занурення у неї (звідси й ім’я –

Хреститель). Прийняти хрещення прийшов і Ісус, про чесноти якого як Месії сповіщав у своїй проповіді Іоанн (Матвія 3:14-15). Тим самим Іоанн Хреститель проклав шлях служінню і вченню Ісуса Христа. У східних слов’ян і народів Прибалтики свято Різдва Іоанна Предтечі за часом збігалось з язичницьким святом літнього сонцестояння (слов. Купало, балт. Ліго), тому в народі він став називатись днем Івана Купала. Багато язичницьких елементів досі збереглося у народній обрядовості

цього свята: танці і хороводи, перестрибування через вогонь (древній очищувальний обряд), скочування в ріку палаючих коліс, кидання вінків тощо. Основну роль у купальському святі відігравало вогнище – символ Сонця. Воно мало горіти цілу ніч. Вогнище обов’язково розкладали на березі річок, озер. Через вогнище стрибали спочатку хлопці, потім дівчата, а згодом парно: хлопець і дівчина, взявшись за руки. Вважалось за необхідне тричі перестрибнути через

вогонь, тобто “очиститись вогнем”. Якщо хлопець стрибав якнайвище, то це віщувало гарний врожай у родині. Щонайсpritніше – здоров’я прибуде. Вважалось, що коли дівчина і хлопець, які кохають одне одного, узявшись за руки, стрибають у парі через вогнище і їхні руки залишаються з’єднаними, то вони, побравшись, усе життя проживуть разом. Зі святом пов’язані і два найголовніші персонажі – Купало та Марена. Навколо цих персонажів точаться головні події вечора на Івана Купала. Марена являє собою зроблену із соломи ляльку, яку вдягають у жіночий одяг, Купало також виготовляється із соломи, але одяг на ньому чоловічий. Марену, відповідно, роблять дівчата, а Купало – хлопці. Цікаво, що походження ні того, ні іншого образів невідоме, зате відомо, що і Купало, і Марену чекає трагічна розв’язка. Їх обох або ж топлять, або

ж сплячуть. Потім розпочинались ворожіння. Дівчата пускали на воду заготовлені два віночки. Один для себе, а інший судженому. Вважалось, що коли віночки пливли разом, то цього року поберуться, а коли віночки пливли урізнобіч – не судилось вийти заміж. Хлопці уважно

спостерігали за обрядом, а інколи кидали камінець у воду, щоб віночки пливли разом. Наставала глибока купальська ніч. Найсміливіші хлопці вирушали у ліс, щоб побачити, як цвіте папороть, і зірвати чарівну квітку. Вважалось, що той, хто знайде диво-квітку, обов’язково знайде закопаний у землю скарб, а рука, яка доторкнулась цього дива, матиме чудодійну силу – може причарувати найкращу дівчину, відводитиме град, грім, бурю... На Іванову ніч намагались не спати. Бо за народною уявою, у цей час все оживає й бенкетує: з’являються на світ добрі й злі духи – домовики, мавки, русалки, польовики, мерці. Передіванова ніч – найпоетичніше купальське дійство. Протягом багатьох століть воно шанувалось людьми і збереглося й донині. У день Івана Купала намагались зцілюватися росою. Для цього потрібно встати якомога раніше і пройтись босоніж по цілющій купальській росі. У цей день проходив масовий збір лікарських трав. Особливої цілющої сили купальська трава набирає до сходу Сонця, звідси й приказка “Хто рано встає, тому й Бог дає!”.